

Dubravka Maleš
Ivanka Stričević
Maja Ljubetić

OSPOSOBLJAVANJE BUDUĆIH PEDAGOGA ZA RAD S RODITELJIMA

Sažetak: Kvalitetna priprema budućih pedagoga za odgovaranje na zahtjeve odgojno-obrazovne prakse podrazumijeva stjecanje potrebnih kompetencija u različitim područjima djelovanja. Jedno od tih područja jest izuzetno važno i zahtjevno područje suradnje i partnerskih odnosa s roditeljima. Pedagog je u situaciji da radi izravno s roditeljima, ali i da upućuje druge djelatnike (odgojitelje, učitelje...) kako raditi s roditeljima. U radu se teorijski razmatraju pitanja važnosti partnerskih odnosa između obitelji i ustanove kao potrebe suvremene prakse. Analizom nastavnih planova i programa obrazovanja budućih pedagoga u Republici Hrvatskoj, autorice odgovaraju na pitanje postoje li kolegiji obiteljske pedagogije i rada s roditeljima na studijima pedagogije u RH te ih uspoređuju s obzirom na način organiziranja.

Ključne riječi: obrazovanje pedagoga za rad s roditeljima, kolegij obiteljske pedagogije, kolegij suradnje (partnerstva) obitelji i odgojno-obrazovne ustanove, nastavni plan i program studija pedagogije.

Uvod

Promišljajući o studiju pedagogije u "svjetlu" Bolonjskog procesa i ponuđenih programa, a u kontekstu suvremenih znanstvenih spoznaja s jedne strane i potreba suvremenog društva i tržišta rada s druge strane, neminovno se nameće pitanje jesu li programi osposobljavanja budućih pedagoga na studijima pedagogije kompatibilni sa stvarnim potrebama radnog mjesta pedagoga.

Odgovarajuće osposobljen pedagog je onaj koji je svjestan konteksta i potreba zajednice u kojoj djeluje, posjeduje znanja o svim sustavima koji participiraju u institucionalnom odgoju i obrazovanju, osposobljen za komunikaciju, sposoban graditi partnerske odnose i unapređivati odnose u zajednici koja uči, sposoban intervenirati, ali i prevenirati, spreman i sposoban evaluirati svoj rad i rad drugih te raditi na vlastitom usavršavanju. Postavlja se pitanje koliko od navedenih potrebnih kompetencija pedagozi stječu tijekom studija pedagogije, odnosno na koji se način budućí pedagozi obrazuju za svoju složenu profesionalnu ulogu.

Dominirajuća paradigma u suvremenom svijetu je partnerstvo pa i teoretičari (Moylett, 2006.; Jurić, 2004.; Maleš, 1996.; Maleš i sur., 2008.; Milanović i sur., 2000.; Ljubetić, 2006., 2007.; Stričević, 1995.) i praktičari

kojima je imanentno područje odgoja i obrazovanja ističu važnost uspostavljanja, održavanja i unapređivanja partnerskih odnosa između različitih čimbenika odgoja, a posebice između obitelji i odgojno-obrazovne ustanove. To ulogu svakog stručnjaka u odgojno-obrazovnom procesu čini kompleksnom, posebice ulogu pedagoga koji u svom svakodnevnom radu radi i s djecom, i s roditeljima, i sa stručnjacima u ustanovi. Istodobno, nameće se pitanje kompetencija koje pedagoški djelatnik treba imati kako bi mogao uspostaviti i razvijati partnerske odnose (Chivers, 1996.; Coldron i Smith, 1999.; Moyles i Adams, 2006.; Benson, 2006.; Goleman, 1999.; Slunjski i sur., 2006.).

Neosporno je da pedagozi trebaju poznavati obitelj i obiteljski kontekst/odgoj te da su važne njihove kompetencije u području suradnje obitelji i odgojno-obrazovne ustanove. Njihova je uloga, kako u predškolskoj ustanovi, tako i u školi ili bilo kojoj drugoj odgojnoj ustanovi, dvojaka. S jedne strane, u svom svakodnevnom radu susreću se s problemima koji ili proizlaze iz obiteljskog okruženja, ili ih treba rješavati zajedno s roditeljima, što zahtijeva dobro poznavanje uvjeta u obitelji, a s druge strane njihova uloga u okviru razvojne službe zahtijeva rad s odgojiteljima i učiteljima kako bi oni znali i mogli uspostavljati bolje odnose s roditeljima. Taj važan segment njihova rada i potrebnih kompetencija zahtijeva i odgovarajuće obrazovanje budućih pedagoga.

Kolegiji obiteljske pedagogije i suradnje/partnerstva obitelji i odgojno-obrazovne ustanove na studiju pedagogije u Hrvatskoj

Bolonjski proces unio je mnoge promjene u visokoškolsko obrazovanje, a većina je njih vidljiva iz nastavnih planova i programa. Javljaju se novi kolegiji, mijenjaju se ciljevi i organizacija rada postojećih, uvodi se nov način praćenja postignuća i vrednovanja rada studenata. Stoga se u ovom radu analiziraju sada važeći nastavni planovi i programi studija pedagogije u Republici Hrvatskoj kako bi se utvrdilo trenutačno stanje u pogledu stjecanja kompetencija budućih pedagoga za rad s roditeljima i razvoj partnerskih odnosa između ustanove i obitelji. *Cilj istraživanja¹ je utvrditi postoje li u nastavnim planovima i programima studija pedagogije u RH relevantni predmeti usmjereni stjecanju kompetencija u području obiteljskog odgoja te suradnje ustanove i obitelji.* Osim utvrđivanja postojanja predmeta, postojeći se programi uspoređuju s obzirom na: naziv kolegija, status kolegija (obvezan/izborni), semestar u kojem se izvodi, broj ECTS bodova, satnicu

¹ Istraživanje se provodi u okviru znanstvenog projekta "Nove paradigme ranog odgoja", koji je odobrilo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH, a prezentirani rezultati dio su rezultata dobivenih analizom nastavnih programa studija pedagogije na hrvatskim sveučilištima. Analiza je provedena tijekom 2008. godine.

kolegija u semestru, oblike realiziranja nastave (predavanja, seminari, vježbe, terenski rad), način praćenja postignuća studenata, sadržaj kolegija, ciljeve kolegija, očekivane kompetencije koje stječu budući pedagozi te obveznu/izbornu literaturu.

Za potrebe istraživanja analizirani su programi studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, Filozofskom fakultetu u Osijeku, Filozofskom fakultetu u Rijeci, na Sveučilištu u Zadru te Filozofskom fakultetu u Splitu. U analizi su se nastavnih programa koristili sljedeći službeni dokumenti, dostupni na internetskim stranicama navedenih ustanova:

- Preddiplomski i diplomski studijski program pedagogije. Zagreb: Odsjek za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2005.
- Sveučilišni studij: Dvopredmetni preddiplomski i diplomski studij pedagogije – magistar pedagogije. Split: Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu, ožujak 2007.
- Prijedlog uvodnih i općih odrednica preddiplomskog i diplomskog studijskog programa pedagogije. Zadar: Odjel za pedagogiju Sveučilišta u Zadru, siječanj 2005.
- Plan i program sveučilišnog preddiplomskog jednopredmetnog studija pedagogije. Rijeka: Odsjek za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Rijeci, Sveučilište u Rijeci, svibanj 2006.
- Studijski program preddiplomskog i diplomskog studija pedagogije (dvopredmetni studij). Osijek: Odsjek za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2005.

Kolegij *Obiteljska pedagogija* na studiju pedagogije

Kolegij pod nazivom *Obiteljska pedagogija* predaje se na svim studijima pedagogije (Tablica 1). U svim se ustanovama kolegij izvodi kao obvezni, u svima traje jedan semestar, no velike su razlike s obzirom na semestar u kojem se izvodi. Činjenica da kolegij postoji kao obvezni u programima svih analiziranih ustanova govori da se problematici obiteljskog odgoja u novim nastavnim planovima i programima pridaje pozornost.² Na Filozofskom fakultetu u Rijeci ovaj je kolegij proširen sadržajima predškolske pedagogije pa se izvodi pod nazivom *Osnove obiteljske i predškolske pedagogije*, što utječe i na ostale komponente kolegija (sadržaj, ciljeve, očekivane kompetencije, literaturu).

² Izvršena analiza programa daje pokazatelje na razini planiranog, a upitno je kakva je realizacija programa i kakav je stvarni rezultat nastave. Postojanje kolegija i njihova osmišljenost nisu nužno pokazatelji pozitivnog *outputa*, no nepostojanje ili nedovoljna zastupljenost sadržaja zasigurno pokazuju da se navedenim sadržajima ne pridaje pozornost.

USTANOVA	Filozofski fakultet u Zagrebu	Filozofski fakultet u Osijeku	Filozofski fakultet u Rijeci	Sveučilište u Zadru, Odjel za pedagogiju	Filozofski fakultet u Splitu
<i>Naziv kolegija</i>	Obiteljska pedagogija	Obiteljska pedagogija	Osnove obiteljske i predškolske pedagogije	Obiteljska pedagogija	Obiteljska pedagogija
<i>Status</i>	obvezan	obvezan	obvezan	obvezan	obvezan
<i>Semestar</i>	2.	4.	1.	7.	7.
<i>Trajanje</i>	1 semestar	1 semestar	1 semestar	1 semestar	1 semestar
<i>ECTS bodovi</i>	5	4	4	3	4
<i>Satnica</i>	60	45	60	45	60
<i>Oblici realizacije</i>	predavanja i seminari	predavanja i seminari	predavanja, seminari, radionice, samostalni zadaci, konzultacije multimedija i internet	predavanja, seminari, sudjelovanje u akcijskim istraživanjima na terenu, radionica, diskusija	predavanja, seminari, radionice, vježbe
<i>Praćenje postignuća</i>	pismeni i usmeni ispit	pismeni i usmeni ispit	pismeni i usmeni ispit, pohađanje nastave, aktivnosti u nastavi, seminarski rad	usmeni ispit, seminarski radovi, eseji, aktivnost u nastavi i diskusijama, izvještaji o akcijskim istraživanjima projekti	pismeni/usmeni ispit, seminarski radovi, kolokviji, aktivno sudjelovanje u nastavi i diskusijama

Tablica 1: Kolegij Obiteljska pedagogija na studijima pedagogije u RH

Iz Tablice 1 vidljiva je velika raznolikost u broju ECTS-a koje donosi navedeni kolegij, često neovisno o satnici. Najviše ECTS-a ostvaruje se na Filozofskom fakultetu u Zagrebu gdje je satnica 60 sati, ali ista satnica, primjerice, u Zadru i Rijeci donosi četiri ECTS-a. Dominirajući oblici izvođenja nastave su predavanja i seminari, a praćenje postignuća i ocjenjivanje studenata u pravilu se ostvaruje pismenim i usmenim ispitom. U nekim programima navedene su različite studentske obveze kao način praćenja njihova rada. Ove razlike vjerojatno su više rezultat različitog pristupa u pisanju programa nego razlika u samom izvođenju nastave i praćenju postignuća studenata.

Sadržaji kolegija koncentriraju se oko dvije bitne teme: obitelj i roditeljstvo. Dok se u nekim programima iz sadržaja mogu pratiti nastavne jedinice (primjerice, zagrebački i osječki program imaju 12 tematskih cjelina koje idu od općeg prema posebnom i od obitelji prema roditeljstvu te na kraju prema istraživanjima obiteljskog odgoja), u drugima su sadržaji strukturirani u dvije ili četiri tematske cjeline gdje je uvijek prisutna tematska osnova - obitelj i roditeljstvo. Program Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Filozofskog fakulteta u Osijeku u području sadržaja gotovo su identični. Isti je slučaj i sa zadarskim i splitskom programom, iako zadarski jedini izrijeком navodi programe pedagoškog obrazovanja roditelja kao sadržaj. Izdvaja se program Filozofskog fakulteta u Rijeci, koji sadrži čak 28 tema te uključuje i predškolsku pedagogiju, kako je i navedeno u nazivu kolegija. Od tih 28 tema većina jest vezana uz područje obiteljske pedagogije i odgoj u obitelji. Osim obiteljskog odgoja, roditeljstva i predškolskog odgoja, ovaj program obuhvaća i odnos obiteljskog i institucionalnog odgoja. Očito je da se radi o uvodnom kolegiju koji dodiruje različite teme čija razrada slijedi na višim godinama studija (Tablica 1a). Kolegiji *Pedagogija suvremene obitelji* i *Obitelji i djeca u riziku* obvezni su, sa satnicom 45 sati, a nose 5, odnosno 4 ECTS-a. Oblici realizacije nastave identični su kolegiju *Osnove obiteljske i predškolske pedagogije*, a u praćenju i ocjenjivanju studenata predviđeno je, osim već navedenog u spomenutom kolegiju, i istraživanje koje se ocjenjuje.

USTANOVA	Filozofski fakultet u Rijeci	
<i>Naziv kolegija</i>	Pedagogija suvremene obitelji	Obitelji i djeca u riziku
<i>Status</i>	obvezan	obvezan
<i>Semestar</i>	5.	6.
<i>Trajanje</i>	1 semestar	1 semestar
<i>ECTS bodovi</i>	5	4
<i>Satnica</i>	45	45
<i>Oblici realizacije</i>	predavanja, seminari, radionice, samostalni zadaci, konzultacije, multimedija i internet	predavanja, seminari, radionice, samostalni zadaci, konzultacije, multimedija i internet
<i>Praćenje postignuća</i>	pohađanje nastave, aktivnosti u nastavi, seminarski rad, pismeni ispit, usmeni ispit	pohađanje nastave, aktivnosti u nastavi, seminarski rad, pismeni ispit, usmeni ispit, istraživanje

Tablica 1a: Kolegiji iz područja obiteljske pedagogije pod drugim nazivom³

³ Kako se na Filozofskom fakultetu u Rijeci osim kolegija *Osnove obiteljske i predškolske pedagogije* izvode i drugi kolegiji relevantni za problematiku obiteljske pedagogije, a nemaju u nazivu izrijeком termin "obiteljska pedagogija", prikazani su zasebno.

U svim se programima prezentiranim u Tablici 1 javljaju sadržaji vezani uz stilove odgoja i roditeljske uloge, no i većina ostalih sadržaja vrlo je slična. U kolegiju *Pedagogija suvremene obitelji* (Tablica 1a) sadržaji su širi (međugeneracijski odnosi u obitelji, starenje, planiranje obitelji i dr.), što je i očekivano s obzirom na to da se on nastavlja na *Osnove obiteljske i predškolske pedagogije* iz ranijeg semestra. Isti je slučaj i s kolegijem *Obitelji i djeca u riziku* (Tablica 1a), koji se bavi studijama braka i obitelji, rizičnim faktorima i kriznim situacijama u obitelji, nasiljem u obitelji (i nasiljem nad starima), raznim oblicima zlostavljanja, prevencijom nasilja u školi, pravima djeteta itd. Sadržaji partnerstva obitelji i ustanove javljaju se u obiteljskoj pedagogiji u onim ustanovama u kojima nema posebnog kolegija za područje suradnje s roditeljima, čime se kompenzira taj nedostatak. Nameće se zaključak da je sadržaj kolegija raznolik i teško je iz različitih sadržaja koje nudi pet analiziranih programa odrediti što je ono što se u njima u današnjem shvaćanju kompetencija potrebnih pedagozima smatra bitnim – što čini okosnicu kolegija koju slijede svi programi i koja je relevantna literatura za to.

Ciljeve kolegija (navedenih u Tablici 1) navode samo dvije ustanove, a iako različiti, kreću se od usvajanja pojmova i upoznavanja spoznaja do osposobljavanja za razumijevanje, primjene stečenog u radu s obiteljima i samostalnog znanstvenog istraživanja obiteljskog odgoja. Postavlja se pitanje koliko su ovi ciljevi realni s obzirom da kolegij traje jedan semestar. Isti je slučaj i s navođenjem stečenih kompetencija (sposobnost samostalnog znanstvenog istraživanja ili stjecanje vještina praktičnog savjetodavnog rada s odgojiteljima, učiteljima, djecom i roditeljima).

Razlike među programima vidljive su i u obveznoj i preporučenoj literaturi. U nekim se ustanovama navode dvije do četiri jedinice obvezne literature, a u dvama programa ima ih sedam, odnosno devet. Ukoliko se to usporedi s brojem ECTS-a, vidljivo je da veći zahtjevi glede proučavanja obvezne literature nisu popraćeni brojem bodova (primjerice, u ustanovi gdje kolegij donosi najmanje ECTS-a, ima najviše jedinica obvezne literature). Svakako valja primijetiti da nema nijednog izvora koji se pojavljuje u svim programima. Ponekad se u preporučenoj literaturi nalaze naslovi koji su u drugim ustanovama i programima na popisu obvezne, što govori o nedostatku temeljnih djela uz koja bi se mogli nuditi komplementarni priručnici različite tematike kao dopunska literatura.

Ciljevi kolegija prikazanih u Tablici 1a (*Pedagogija suvremene obitelji; Obitelji i djeca u riziku*) više su usmjereni na osposobljavanje za djelovanje (primjerice, poučiti strategijama, osposobiti za prevenciju i sl.). U skladu s tim su i očekivane kompetencije, a u popisu obvezne literature za ove kolegije od ukupno osam djela, četiri su na stranom jeziku, a jedno od djela odnosi se na modele suradnje obitelji i škole.

Kolegij *Partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovne ustanove* na studiju pedagogije

Kolegij *Partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovne ustanove* predaje se u samo dvije ustanove (Tablica 2), u Zagrebu i u Splitu. U ostalim ustanovama takvog kolegija nema. Ukoliko budući pedagog tijekom redovitog školovanja ne stekne potrebne kompetencije, postavlja se pitanje kako može odgovoriti na suvremene zahtjeve i potrebe odgojno-obrazovnog procesa. U svakoj se odgojno-obrazovnoj ustanovi svakodnevno javljaju potrebe da se ne samo pravodobno i pravilno reagira u potencijalnim kriznim situacijama koje uključuju obitelj, nego i da se radi na potpori obitelji i preventivnim programima te stvaranju zajednice koja uči, gdje suradnja i partnerstvo imaju bitnu ulogu.

USTANOVA	Filozofski fakultet u Zagrebu	Filozofski fakultet u Splitu
<i>Naziv kolegija</i>	Partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovne ustanove	Partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovnih ustanova
<i>Status</i>	obvezan	obvezan
<i>Semestar</i>	7.	8.
<i>Trajanje</i>	1 semestar	1 semestar
<i>ECTS bodovi</i>	5	4
<i>Satnica</i>	60 + 10 sati terenske nastave	45
<i>Oblici realizacije</i>	predavanja i seminari	predavanja, seminari, radionice, vježbe
<i>Praćenje postignuća</i>	usmeni ispit	seminarski radovi, esej, kolokviji, aktivno sudjelovanje u nastavi i diskusijama, izvješćivanje o provedbi istraživanja, analiza provedenog istraživanja i provjera teorijskog znanja u svezi cilja istraživanja

*Tablica 2: Kolegij *Partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovne ustanove*: organizacija i način izvođenja*

U obje ustanove u kojima se izvodi *Partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovne ustanove* kolegij je obvezan, izvodi se tijekom jednog semestra, u sedmom ili osmom semestru (diplomski studij). U jednoj ustanovi donosi pet ECTS-a, a u drugoj četiri. Satnica se bitno razlikuje. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu izvodi se u 60 sati (predavanja i seminari) s dodatnih 10 sati terenske nastave, a na Filozofskom fakultetu u Splitu u 45 sati (predavanja,

seminari, radionice i vježbe). Kolegiji se razlikuju i po načinu praćenja uspješnosti studenata – u jednoj se ustanovi navodi usmeni ispit, a u drugoj niz oblika praćenja (seminarski rad, esej, aktivno sudjelovanje u nastavi, analiza provedenog istraživanja i dr.).

Sadržaji kolegija raznoliki su u oba programa, no postoji osnovica koja se javlja u oba, a to su neka osnovna načela u izgradnji partnerskih odnosa obitelji i odgojno-obrazovne ustanove, komunikacija, strategije suradnje i uloga pedagoga. Složenost sadržaja odgovara tipu izvođenja nastave pa je program u kojem su predviđene vježbe više orijentiran na praktičnu primjenu stečenih vještina, dok drugi daje više sadržaja na razini razumijevanja konteksta (primjerice, znanstvena polazišta, zakonska regulativa, vrednovanje suradnje i sl.).

Ciljeve kolegija ne navodi nijedna ustanova, no oni se mogu iščitati iz očekivanih rezultata. Jedan od programa navodi očekivane kompetencije na dvijema osnovnim razinama – usvojena znanja (iz područja uspostavljanja partnerskih odnosa između odgojno-obrazovne ustanove i obitelji) i ovladavanje vještinama (za komunikaciju i rad s roditeljima i drugim odraslima u ustanovi). Drugi je precizniji, no u osnovi se radi o istom – od usvojenih znanja do komunikacijskih vještina i sposobnosti komunikacije s nestručnjacima. Može se zaključiti da se u oba programa kolegij izvodi s istim ciljem – pružiti budućim pedagozima potrebna znanja o suradnji i uspostavljanju partnerskih odnosa između obitelji i ustanove te ih osposobiti za rad s roditeljima i drugim odraslima u zajednici. No unatoč tome što se od budućih pedagoga očekuju podjednake kompetencije, obvezna, preporučena i dopunska literatura razlikuju se u dvama analiziranim programima, ne toliko u broju predviđenih jedinica literature, koliko u njihovu izboru. Unatoč činjenici da se sadržaji i očekivane kompetencije uvelike podudaraju, provođenje kolegija u Zagrebu i Splitu nije ujednačeno ni u organizaciji izvođenja, ni u literaturi koja se u njegovu izvođenju koristi.

Zaključak

Analiza svih kolegija vezanih uz obiteljsku pedagogiju i partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovne ustanove na hrvatskim sveučilištima pokazuje veliku raznolikost u svim komponentama te nedostatak kolegija vezanih uz partnerstvo roditelja i stručnjaka u čak trima ustanovama. Nameće se zaključak da znatan broj budućih pedagoga može završiti svoje obvezno školovanje, a da nije stekao bitne kompetencije potrebne za razvijanje partnerskih odnosa roditelja i profesionalaca. Stoga bi u ustanovama koje još nemaju kolegije vezane uz partnerstvo roditelja i stručnjaka trebalo raditi na njihovu uvođenju u sustav obveznih kolegija.

S obzirom na veliku raznolikost u analiziranim programima, a jednaku potrebu budućih pedagoga za sustavnim obrazovanjem u području obiteljske

pedagogije i suradnje s roditeljima i zajednicom, može se zaključiti da navedeni programi zahtijevaju reviziju kako bi se od pojedinih kvalitetnih rješenja u pojedinim programima mogao graditi usklađeni program koji bi osposobljavao pedagoge za svakodnevni rad s odgojiteljima, učiteljima, djecom i roditeljima. Istodobno s razvojem programa potrebno je raditi i na stvaranju temeljnih znanstvenih i stručnih djela za analizirane kolegije, koja bi sustavno obrađivala problematiku obiteljske pedagogije i partnerstva obitelji i odgojno-obrazovne ustanove.

Literatura

1. Benson, L. (2006.), *Leading and Managing Others*. U: Bruce, T. (ed.), *Early Childhood – A Guide for Students*. London, UK: SAGE Publications Ltd., pp. 279.- 295.
2. Chivers, G. (1996.), "Towards a Holistic Model of Professional Competence", *Journal of European Industrial Training*, 20(5), pp. 20.-31.
3. Coldron, J., Smith, R. (1999.), "Active Location in Teacher's Construction of their Professional Identities", *Journal of Curriculum Studies*, 31(6), pp. 711. – 726.
4. Goleman, D. (1999.), *Working with Emotional Intelligence*. London: Bloomsbury.
5. Jurić, V. (2004.), *Metodika rada školskog pedagoga*. Zagreb: Školska knjiga.
6. Ljubetić, M. (2007.), "(Samo)vrednovanje u sustavu ranog odgoja i obrazovanja", *Pedagogijska istraživanja*, 4(1), str. 45.-46.
7. Ljubetić, M. (2006.), "Uloga dječjeg vrtića u jačanju pedagoških kompetencija roditelja", *Zrno*, 1(3-5), str. 70.-71.
8. Maleš, D. (1996.), "Od nijeme potpore do partnerstva između obitelji i škole", *Društvena istraživanja*, 5(1), str. 75.-87.
9. Maleš, D., Ljubetić, M., Stričević, I. (2008.), Osposobljavanje budućih odgajatelja za rad s roditeljima. U: Bacalja, R. (ur.), *Perspektive cjeloživotnog obrazovanja učitelja i odgojitelja*. Zadar: Sveučilište u Zadru - Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja, str. 30.-31.
10. Milanović, M., Stričević, I., Maleš, D., Sekulić-Majurec, A. (2000.), *Skrb za dijete i poticanje ranog razvoja djeteta u Republici Hrvatskoj*. Zagreb: UNICEF-Ured za Hrvatsku i Ministarstvo prosvjete i športa RH; Targa.
11. Moylett, H. (2006.), *Supporting Children's Development and learning*. U: Bruce, T. (ed.), *Early Childhood – A Guide for Students*. London, UK: SAGE Publications Ltd., pp. 106.-127.
12. Moyles, J., Adams, S. (2006.), *Developing and Managing the Professional Role*. U: Bruce, T. (ed.), *Early Childhood – A Guide for Students*. London, UK: SAGE Publications Ltd., pp. 308.-319.
13. Plan i program sveučilišnog preddiplomskog jednopredmetnog studija pedagogije. Rijeka: Odsjek za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Rijeci, Sveučilište u Rijeci, svibanj 2006.
14. Preddiplomski i diplomski studijski program pedagogije. Zagreb: Odsjek za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2005.

15. Prijedlog uvodnih i općih odrednica preddiplomskog i diplomskog studijskog programa pedagogije. Zadar: Odjel za pedagogiju Sveučilišta u Zadru, siječanj 2005.
16. Slunjski, E., Šagud, M., Brajša-Žganec, A. (2006.), "Kompetencije odgajatelja u vrtiću – organizaciji koja uči", *Pedagoška istraživanja*, 3(1), str. 45.-59.
17. Stričević, I. (1995.), Uključivanje roditelja u rad s djecom u igraonici kao jedan od oblika suradnje s roditeljima u okviru razvojnog programa "Druženje djece i odraslih". U: Rosić, V. (ur.), *Međunarodni znanstveni kolokvij Pedagoško obrazovanje roditelja*. Rijeka: Pedagoški fakultet u Rijeci, str. 227.-239.
18. Studijski program preddiplomskog i diplomskog studija pedagogije dvopredmetni studij). Osijek: Odsjek za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2005.
19. Sveučilišni studij: Dvopredmetni preddiplomski i diplomski studij pedagogije – magistar pedagogije. Split: Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu, ožujak 2007.

TRAINING PROSPECTIVE EDUCATIONISTS FOR WORKING WITH PARENTS

Summary: High-quality training of prospective educationists implies the acquisition of relevant competencies in different areas of early education practice. One of the areas is the highly important and demanding area of cooperation and partner relationships with parents, both directly and indirectly in working with educators. The paper theoretically discusses the issues of the importance of the partnerships between family and institution as a need imposed by contemporary practice. On the basis of the analysis of the curricula in the future educationists' training program in the Republic of Croatia, the authors answer the question of whether the Education Studies in Croatia incorporate the courses related to family pedagogy and cooperation with parents. The courses are furthermore compared with regard to the way they are organized.

Key words: training educationists for working with parents, the course of family pedagogy, the course of cooperation (partnership) between family and kindergarten, Education Studies curriculum.

Author: prof. dr. sc. Dubravka Maleš, Filozofski fakultet u Zagrebu
doc. dr. sc. Ivanka Stričević, Sveučilište u Zadru
doc. dr. sc. Maja Ljubetić, Filozofski fakultet u Splitu

Review: Život i škola, br. 24 (2/2010.) god. 56., str. 35. – 44.

Title: Osposobljavanje budućih pedagoga za rad s roditeljima

Categorisation: stručni članak

Received on: 4. lipnja 2010.

UDC: 371.12:37-051

Number of sign (with spaces) and pages: 23.684 (:1800) = 13.157 (:16) = 1,024